

cerkev zlo obožala, celó obleka in bukve so se potergale. V največji stiski jim pride (pred 15 leti) ruski popotnik, slavni Čižov, ter vidivši revo svojih sovornikov, v Moskvo višjemu duhovstvu piše; in res ni bilo treba dolgo čakati; čez nekaj mescov že se pripeljejo iz Rusije bogati in prelepi darovi; zgolj vse, kar se za pravoslavni obred potrebuje. Drugo cerkev imajo ti Černogorci v Poli; bila je ona prav za prav Gerkom namenjena; ker je pa gerška soseska, nekdanj precej velika, zopet v staro domovino, če se ne motim, na otok Kerf (Korfú) se izselila, so dali Benečani njihovo cerkev istovernim Serbom. V Peroju imajo Černogorci tudi serbsko šolo in precej ljudi zna brati. Perojci so ljudje visoke, čverste rasti, bistrega pogleda in ponosnega hoda — v vsem prava črnogorska kri, pa so tudi zdrave pameti, da odgovarjaje in prašaje marsikakega „kaputaša“ osramoté. Starih navad se terdno deržé; nošnja, pesmi, povesti, veselice, plesi (tudi „kolo“), vse je tako, kakor pred 150 leti. Duh jim je resnoben, pobožen, vsigdar pošten; vsi živé v pravi ljubezni, kakor bratje in sestre. Okoli in okoli imajo Lahe za sosede, toraj znajo tudi oni večidel laški govoriti, toda za to še niso svoje narodnosti zatajili, marveč se jim mora človek ravno v ti reči najbolj čuditi. Med sabo govore le serbski; noben Perojec ne bo šel k Lahu v službo, ne za eno uro in po nobeni ceni ga ne boš na to pripravil; tudi se še nikoli ni zgodilo, da bi se kak perojsk Černogorec med Lahih ženil, ali da bi kaka Perojka iz svojega mesta šla. Zato so si pa tudi v Peroju vsi v rodu, dosti se jih celó ne more oženiti; serbske dekleta, ki bi od drugod simo prišle, bi se lahko in hitro pomozile: to Perojci sami govore. — Jezik teh Černogorcov je tak kakor vsih drugih, le da imajo manj turških in več laških besed. „Što“ govore kakor vsi Serbi, „bio“ pa ne, ampak „bil“ kakor Horvatje; s temi se sploh v mnogih rečeh ujemajo, zlasti pa v akcentu, ki jim je ves drugačen od serbskega. Kaj velja, da so bili vsi Černogorci nekdanj čisti Horvatje, pa se jim je jezik pozneje bolj po serbsčini olikal? Rojeni Serbi so mi večkrat govorili, da morajo paziti, kadar s Černogorcom govore, ker bi sicer marsikaj ne razumeli; meni pa to ni težave delalo, ker sem tudi horvaškega govora se navadil. — Zemlje imajo Perojci dovolj, več kakor jim je je treba, gotovo kako $\frac{1}{3}$ kvadratne milje; zato jo dajo Lahom, posebno Dinjancom v najem ali pa jim jo tudi prodajajo, kjer jim je bolj od rok. Kraj je večidel raven in sam po sebi rodovit, toda ima premalo vode. Obilne žetve daje le v mokrih letih. Sicer pa se na njem marsikaj prideluje; razun žita in sena je imenitno tukajšnje vino, „vin' di rosa“; posebno mnogo pa dobivajo Perojci lepega olja, ki ga sami „drveno maslo“ imenujejo. Tudi južnega sadja se ne manjka, zlasti smokev ali fig. Če ni predolge suše, Černogorci dobro živé; le terta jim je zadnje leta onemogla, da štiri leta zaporedoma skoraj kaplje dobili niso. — Hiše so v Peroju zgolj po laški navadi zidane, in vse z žlebnikom pokrite. Ljudje stanujejo na prvem stropu; izbe so majhne, toda kaj snažne; sem ter tje se vidijo po oknih celó rože. Gostoljubnosti se more človek v vsaki hiši nadjati; tujcu ponudijo najpred črne kave, potem pa vse, kar imajo. Kar pa človek v laških hišah nikjer ne vidi, česar pa se v perojskih nikjer ne manjka, je dobro, lepo okovano, vsakoverstno orožje. Naj gre Perojec blizo ali dalječ, povsod ga po stari možki črnogorski šegi ta zvesti tovarš spremlja.

Na drugo vprašanje utegnem drugkrat obširneje odgovoriti; za zdaj povem le ob kratkem, da razun Peroja v celi Istri nikjer Serbov ni; to vem za gotovo. Otoka Krk in Čres dobro poznam; ljudje govore vsi čisto horvaški ali čakavski, ravno tako kakor po Vinodolu; ohranili so še mnogo najstarejih form in besed. Nič kaj všeč pa mi ni, narečja le po nekterih čerkah deliti, kakor jih dr. Klun deli, pa tudi drugi. To deljenje je dostikrat napačno; na pr. horvaški primorci govore „dete“ ne

pa „dite“, pa so vendar le pravi Horvatje; v Slavonii sem našel vasi, kjer ljudje „kaj“ govore, drugači pa vse serbski, ali so mar zavolj tega „kaj“ že Slovenci? Na cesti od Reke proti Karlovcu je terg „Moravice srbske“; prebivavci so vsi čisti Serbi, njih jezik je zgolj serbski, razun da „ča“ govore. Ta besedica jih ni v Horvate prekovala. To pa ni le v kakem majhnem kotu. Kakor v horvaškem primorji sem slišal povsod po Istri, kjer sem bil, „lepa devojka“, ne pa „lipa divojka“. So mar zato vsi Istrani Slovenci? V primorji se govori tudi „lepega“ (ne samo lepoga) in „dobre dela“ (ne: dobra) in mnogo družega, kar se z našim narečjem ujema. Jezik je treba po celem pretresati, ne pa tako plitvo in puhlo po enih čerkah. J. T.

Zakaj je morje slano.

(Arabska pravlica.)

V začetku je ustvaril Bog morje. V svoji dobroti je ustvaril Bog morje tako sladko, kakor so viri življenja. Ko je pa morje premislilo svojo obširnost in mogočnost, je hotlo biti gospodar kakor Stvarnik. Zahrumelo je tedaj proti nebu in pomorilo vse stvari, samo rib ne.

In rekel je Bog morju: „Poslušaj me, morje! Zvédi, da sem jaz tvoj gospod in mojster.“ In Bog je ustvaril mušice toliko, da so tème delale in da jih je bilo čez devet tavnent seznov na debelo nad zemljo.

„Usedite se na morje“, veli Bog mušicam. — „in spite morje do suhega!“ Mušice so pile in strahovito morje je usahnulo v želodčkih mušic. Letalo je pod nebom, kamor so mušice letéle.

Kar se zgrudi morje in prosi pohlevno: „Vidim, gospod Stvarnik, in spoznam Te Gospoda vseh stvari! In Bog reče mušicam: „Prinesite mi sopet vodo iz svojih želodčkov!“

In tako so storile mušice in morje je začelo prihajati večje in večje, dokler ni napolnilo svojih prodov. Al morska voda je bila po mušicah ostrupena in slana.

Kratkočasno berilo.

Kadar je žakelj prepoln, se razveže.

Vse popotovanje sv. Ludovika po celem kraljestvu je bilo blagoslavno celó do konca. On je sosebno pazno ogledoval učivnice, kjer se je izobrazovala mladost. Pa tudi žitnih shramb ne prezira, kakor mu je svetoval njegov duhovni svetovavec, katerim so bili revni izročeni, da se prepriča, ali so opisi zastran te reči resnični.

Zjutraj rano, ko kraljev voz derdrá proti nekemu mestu, sloni kralj v kočii na blazinah, začuje neki mil glas, se ozrè ter zagleda moža v borni in nekoliko stergani obleki. Plašno derži klobuk v dergetajoči roki vès osupnjen, da ne more besedice izustiti; le njegove solzne oči prosijo kaj izgovorno pomoči.

Blizo moža sedi dvoje otrok na butarici suhega dračja, ki si ga je oča nabral v bližnjem gojzdu. Vidilo se je, da sta mala revčka nezmerno blede in boleha, in ko zdaj njuni oča poleg voza, iz ktereга kralj stopi, poklekne, tudi oba poklekmeta.

„Kaj ti je, prijatelj?“ ga kralj po svoji ljubeznjivi navadi pobara, „kaj želiš od mene?“ „Milost in pravico“, jeclja mož, ki se, ko mu kralj migne, počasi vzdigne.

„Za to reč ima slehern mojih podložnikov temeljito pravico“, mu reče kralj ga oserčevaje. „Tedaj govori.“ „Oj, moj gospod in kralj, poterpíte z menoj; nikdar še nisem bil pred kakim kraljem in ne vem kako govoriti.“ — „Kakor v mislih in v svojem sercu čutiš“, mu reče kralj se smehljaje, „govori resnico odkritoserčno ter izustuj besede, kakor ti na jezik pridejo. Zravno pa misli, da govoriš s prijatlom, sorodnikom, z očetom.“

Mož se hipoma kaj oserčenega čuti in dopoveduje, kako se že nekaj let za dedino, ki mu jo je zapustil bližnji so-